

Επίσκεψη στην Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών

Μάρτιος 2017

Διδακτική επίσκεψη στην Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών

Φύλλο Εργασίας

Ημερομηνία:

Μάθημα:

Τάξη: Τμήμα:

Ομάδα:

Μέλη της ομάδας: 1) 2)

3) 4)

Λίγα λόγια για την Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών

Η Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών στεγάζει εκθέματα ταφικού χαρακτήρα, που προέρχονται από τις ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του υποέργου «Ανασκαφική Έρευνα Κλασικών Αρχαιοτήτων» κατά τη διάρκεια του έργου «Κατασκευή Οδού Καναβάρη-Διασταύρωση Θεσπιών - Δομβραίνα (Κορούνη) – Θίσβη-Πρόδρομος (με παράκαμψη Δομβραίνας)». Εκτός από τα ευρήματα που φιλοξενούνται (κτερίσματα, ανάγλυφα, επιτύμβιες στήλες κτλ) υπάρχει αφιέρωμα στις μάχες της Βοιωτίας στις οποίες έλαβαν μέρος οι Θεσπιείς κατά την αρχαιότητα.

Η ιστορία του κτηρίου

Το κτήριο, κατοικία του Νίκου Γκορίτσα του Λουκά, χτίστηκε το 1913 και παραχωρήθηκε από τον ιδιοκτήτη στην Κοινότητα Θεσπιών για να στεγαστεί το Αστικό Σχολείο Ερημοκάστρου και μετέπειτα εξατάξιο Γυμνάσιο. Το Γυμνάσιο Ερημοκάστρου λειτούργησε στο παρόν κτήριο από το 1924 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970.

Και τώρα ας γνωρίσουμε την Αρχαιολογική Συλλογή...

Η αποστολή σας είναι, αφού χωριστείτε σε ομάδες, να παρατηρήσετε τα εκθέματα της Αρχαιολογικής Συλλογής, να τα γνωρίσετε, να καταγράψετε τις παρατηρήσεις σας και να απαντήσετε στα ερωτήματα.

Δραστηριότητα 1^η - Ταφικά έθιμα

Στην προθήκη που βρίσκεται **δεξιά**, καθώς ο επισκέπτης εισέρχεται στην αίθουσα, εκτίθενται ευρήματα από την ανασκαφή της οδού Καναβάρη, στα νεκροταφεία βόρεια της αρχαίας πόλης των Θεσπιών.

Παρατηρήστε το εικονιζόμενο έκθεμα:

Ποια ήταν η χρήση του;

Πότε χρονολογείται;

Στη συνέχεια, αφού παρατηρήσετε τα κτερίσματα που προέρχονται από τάφους του 5^{ου}- 4^{ου} αι. π.Χ., να καταγράψετε τρία από αυτά τα εκθέματα που σας εντυπωσίασαν:

α.....

β.

γ.

Οι ανασκαφές στον Καναβάρη έφεραν στο φως τάφους διαφορετικών ειδών. Αφού διαβάσετε τις πληροφορίες που παρέχονται, να συμπληρώσετε την κατάλληλη λέξη που δηλώνει τον τρόπο με τον οποίο γινόταν η ταφή των νεκρών κατά την αρχαιότητα.

1.: Ένας απλός τετράπλευρος λάκκος, λαξευμένος σε μαλακό βράχο χωρίς λίθινη ή πλίνθινη επένδυση. Το μέγεθος ποίκιλλε ανάλογα με το ύψος του νεκρού.
2.: Λάκκοι σκαμμένοι στο χώμα ή σε μαλακό βράχο που είχαν εσωτερική επένδυση από λίθινες ή πλίνθινες πλάκες. Το σχήμα ήταν ορθογώνιο, ενώ το μέγεθος ανάλογο με το ύψος του νεκρού. Το άνοιγμά τους σκεπαζόταν από μια μεγάλη ή από μικρότερες λίθινες πλάκες
3.: Επίπεδα κεραμίδια στέγης από ψημένο πηλό συνέθεταν ένα προστατευτικό στέγαστρο πάνω από το σώμα του νεκρού, το οποίο τοποθετούσαν απευθείας στο έδαφος και σπανιότερα πάνω σε στρώση κεραμιδιών.
4.: παιδικές ταφές σε πιθάρια, αμφορείς ή κυψέλες. Τα αγγεία συμβόλιζαν την μήτρα της μητέρας τους. Συνήθως συνοδεύονταν από απλές νεκρικές προσφορές.
5.: Η καύση των νεκρών πάνω σε ξύλινη νεκρική κλίνη ήταν αρκετά διαδεδομένη από τον 10ο αι π.Χ.

Δραστηριότητα 2η - Τύποι αγγείων

Στη συνέχεια προχωρήστε στην προθήκη που βρίσκεται αριστερά, καθώς ο επισκέπτης εισέρχεται στην αίθουσα. Σε αυτήν εκτίθενται ευρήματα από το Πολυάνδριο, ομαδικό τάφο, στον οποίο τάφηκαν οι Θεσπιείς που σκοτώθηκαν στον Πελοποννησιακό πόλεμο, στη μάχη του Δηλίου το 424 π.Χ..

Παρατηρήστε προσεκτικά την **κυλινδρική πυξίδα** με αρ. κατ. 256

.Ποια ήταν η χρήση της;

Στη συνέχεια να παρατηρήσετε τον εντυπωσιακό καβιραϊκό σκύφο (αρ. κατ. 46229):

-Σε ποιον ρυθμό ανήκει;

Το έκθεμα με αρ. κατ. 702 είναι ένας κρατήρας

-Σε ποιον ρυθμό ανήκει;

-Τι απεικονίζεται;

-Ποια ήταν η χρήση του;

Στον ερυθρόμορφο κρατήρα με αρ. κατ. **46285** απεικονίζεται μια εορταστική σκηνή. Αφού την παρατηρήσετε με ιδιαίτερη προσοχή να καταγράψετε τα συμπεράσματά σας.

Πώς ονομάζονται τα εικονιζόμενα αγγεία; Γιατί;

Πολυάνδριο των Θεσπιών

Ήταν μεγαλοπρεπές μνημείο του κοινού τάφου των Θεσπιέων που σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου, στη μάχη του Δηλίου (424 π.Χ).

Ένα επιβλητικό επιτύμβιο λιοντάρι κοσμούσε το μνημείο. Τα ονόματα των νεκρών ήταν χαραγμένα σε δέκα στήλες, οι οποίες είχαν τοποθετηθεί μπροστά από το λιοντάρι. Στις ανασκαφές βρέθηκε μεγάλη ποσότητα αγγείων, πήλινων και μεταλλικών αντικειμένων.

Να συμπληρώσετε τα κενά με τις λέξεις που βρίσκονται στην παρένθεση:

1.: πήλινο κυλινδρικό κουτάκι για τη φύλαξη μικροαντικειμένων, συχνότερα κοσμημάτων και καλλυντικών.
2.: περιείχαν μυρωμένο λάδι, είχαν αποκλειστικά ταφική χρήση και, μετά το άλειμμα των νεκρών, τοποθετούνταν στους τάφους ως κτερίσματα. Συνήθως απεικόνιζαν ταφικές τελετουργικές σκηνές απώλειας ή αποχωρισμού, σκηνές από τον κάτω κόσμο, αλλά και θεότητες ή καθημερινές συνήθειες.
3.: δημοφιλές βαθύ κύπελλο με δύο λαβές.
4.: ήταν μικρά σφαιρικά αγγεία που χρησιμοποιούσαν κυρίως οι αθλητές για να βάζουν το λάδι που τους ήταν απαραίτητο στην παλαίστρα. Οι γυναίκες τα χρησιμοποιούσαν ως μυροδοχείο. Από τις αναπαραστάσεις σε αγγεία προκύπτει ότι κρέμονταν από το καρπό με κορδόνι.
5.: ήταν αγγείο στο οποίο ανακάτευαν το κρασί με νερό. Κύρια χαρακτηριστικά του η στενή βάση, το φαρδύ σώμα και οι δύο λαβές.
6.: είναι μικρά αγγεία που βρίσκονται κατά δεκάδες σε αρχαίους τάφους, υποδηλώνοντας την τελετουργική τους χρήση.

(πυξίδα, μυροδοχεία, σκύφος, λευκές λήκυθοι, κρατήρας, αρύβαλλοι)

Δραστηριότητα 3η – Η γυναίκα στην αρχαιότητα μέσα από την Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών

Παρατηρήστε προσεκτικά την **κυλινδρική πυξίδα** με αρ. κατ. 256 .Ποια ήταν η χρήση της;

Στον ερυθρόμορφο κρατήρα με **αρ. κατ. 46285** απεικονίζεται μια εορταστική σκηνή. Αφού την παρατηρήσετε με ιδιαίτερη προσοχή να καταγράψετε τα συμπεράσματά σας.

Εντοπίστε τις επιτύμβιες στήλες με **αριθμό καταγραφής 297** και **127**. Τι απεικονίζεται σε αυτές;

Αρ. κατ. 297

Αρ. κατ. 127

Δραστηριότητα 4η – Ο άνδρας στην αρχαιότητα μέσα από την Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών

Το έκθεμα με αρ. κατ. 702 είναι ένας κρατήρας

- Σε ποιον ρυθμό ανήκει;
- Τι απεικονίζεται;
- Ποια ήταν η χρήση του;

Το έκθεμα με αρ. κατ. 101 είναι ένας κορμός ανδρικού αγάλματος.

Σε ποια χρονική περίοδο τοποθετείται;

Πού βρέθηκε;

Εντοπίστε το έκθεμα με αρ. κατ. 128. Τι απεικονίζεται;

Εντοπίστε τα εικονοζόμενα εκθέματα στον αύλειο χώρο. Παρατηρήστε τα προσεκτικά και καταγράψτε τις παρατηρήσεις σας.

Δραστηριότητα 5η - Μάχες στις οποίες έλαβαν μέρος οι Θεσπιείς κατά την αρχαιότητα.

Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα

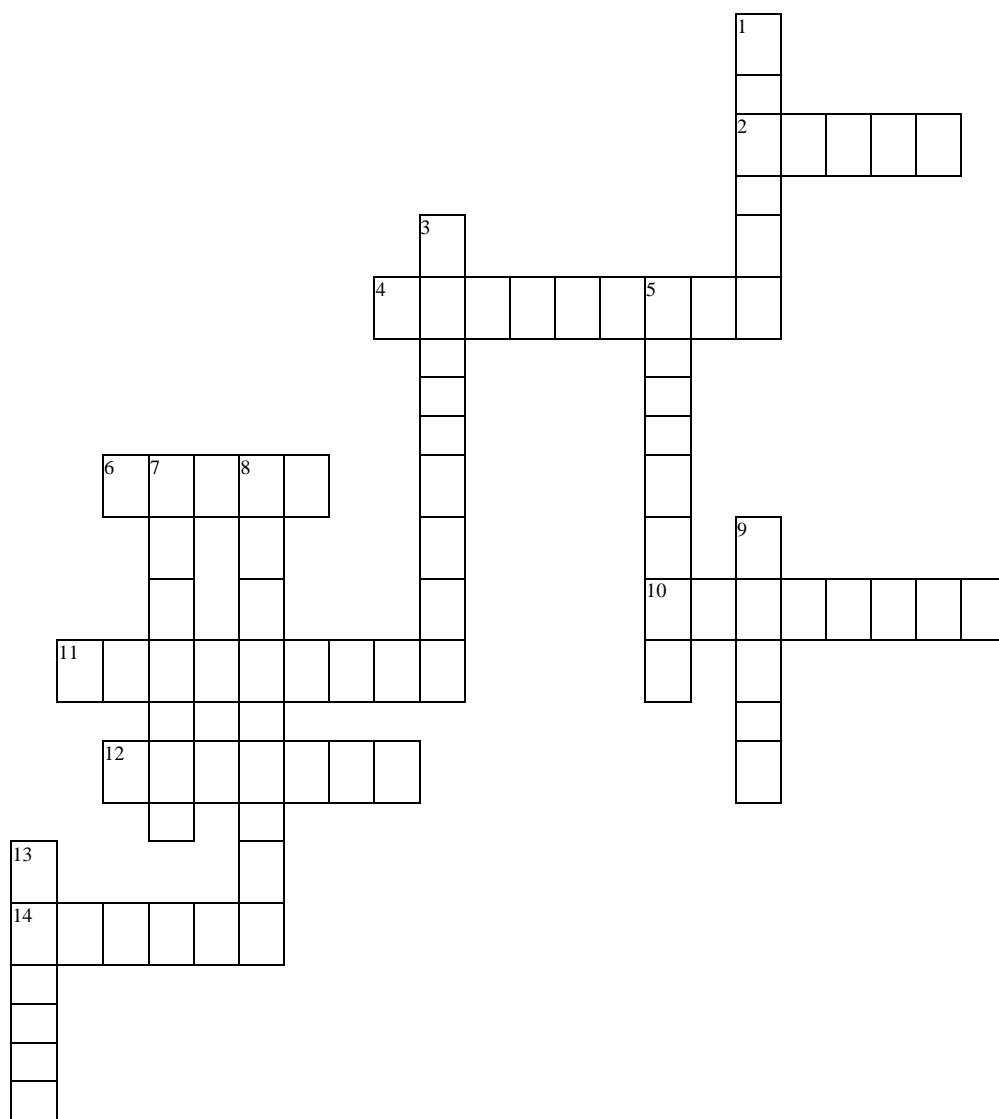
Χρόνος	Τόπος	Αντίπαλοι	Νικητές
	Μάχη Θερμοπυλών		
	Μάχη Πλαταιών		
	Μάχη Τανάγρας		
	Μάχη Κορώνειας		
	Μάχη Δηλίου		
	Μάχη Λεύκτρων		
	Μάχη Χαιρώνειας		

Δραστηριότητα 6η - Οι Θεσπιές των μύθων και της ιστορίας

Αφού διαβάσετε με προσοχή - κατά την περιήγησή σας - τις πληροφορίες που δίνονται, να συμπληρώσετε το παρακάτω σταυρόλεξο.

Θεσπιές

Οριζόντια

2. Επίνειο των Θεσπιών.
4. Γιορτή με μουσικό και αθλητικό μέρος προς τιμή του Έρωτα.
6. Το θεσπιακό εργαστήριο γλυπτικής δέχτηκε επίδραση από αυτήν.
10. Τη λάτρευαν και αυτήν οι Θεσπιείς.
11. Η αγαπημένη πηγή των Μουσών.
12. Γιορτή για να τιμήσουν τις μούσες.
14. Κατοικούσαν στον Ελικώνα.

Κάθετα

1. Η κόρη του ποταμού Ασωπού από την οποία, κατά μία εκδοχή, οι Θεσπιές πήραν το όνομά τους.
3. Ο «Έρωτας των Θεσπιών» ήταν έργο του.
5. Ο αδερφός του Κιθαιρώνα.
7. Ο γιος του βασιλιά της Αττικής Ερεχθέα, από τον οποίο, κατά μία εκδοχή, οι Θεσπιές πήραν το όνομά τους.
8. Ερωτεύτηκε το είδωλό του και αυτοκτόνησε.
9. Διάσημη εταίρα της αρχαιότητας από τις Θεσπιές.
13. Αναφέρει τις Θεσπιές στο Νηών Κατάλογο.

Δραστηριότητα 7^η

 Αφού περιηγηθείτε στον αύλειο χώρο και παρατηρήσετε τα εκθέματα που βρίσκονται εκεί, να καταγράψετε τις παρατηρήσεις σας.

Δραστηριότητα 8^η

 Ξεφυλλίστε το βιβλίο επισκεπτών και διαβάστε τις καταγραφές. Στη συνέχεια, γράψτε τις δικές σας εντυπώσεις στο βιβλίο επισκεπτών.

Δρατηριότητες μετά την επίσκεψη

Να δημιουργήσετε ένα ενημερωτικό φυλλάδιο το οποίο θα μοιραστεί στους επισκέπτες της αρχαιολογικής συλλογής προκειμένου να διευκολυνθούν στην ξενάγησή τους.

Να δημιουργήσετε μια αφίσα έντυπη ή πολυμεσική για να παρουσιάσετε την Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών. Για τη δημιουργία της πολυμεσικής αφίσας μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το glogster (<http://edu.glogster.com>).

Να δημιουργήσετε μία διαφήμιση για τις Θεσπιές και την Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών.

Υποθέστε ότι είστε δημοσιογράφος σε ένα έντυπο ή ηλεκτρονικό περιοδικό. Γράψτε ένα σύντομο κείμενο για να παρουσιάσετε την Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών. Μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες στις τοπικά – έντυπα ή ηλεκτρονικά – μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Δραστηριότητες δημιουργικής γραφής

- ✚ Διαλέξτε ένα έκθεμα που σας εντυπωσίασε και γράψτε μια μικρή φανταστική ιστορία.
- ✚ Το άγαλμα που σας εντυπωσίασε.
- ✚ Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από το μυθιστόρημα της Ευγενίας Φακίνου «Αστραδενή» και είναι η έκθεση που έγραψε η 11χρονη Αστραδενή, μετά από την εκδρομή μαζί με τους συμμαθητές της στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

«Είναι η πρώτη φορά που πήγα σε ένα τόσο μεγάλο Μουσείο. Είχε ωραία παλιά πράγματα μέσα. Είχε κολιέ και βραχιόλια που φορούσαν οι αρχαίες κυρίες, είχε και όπλα και μάσκες που φορούσαν οι αρχαίοι πολεμιστές. Αγάλματα και τεράστια βάζα που τα λένε αμφορείς.

Δυο πράγματα θα θυμάμαι σ' όλη μου τη ζωή από το μεγάλο μουσείο της Αθήνας. Το παιδί πάνω στο άλογο και τον Αριστόδικο. Δεν μπορώ να πω, ποιο απ' τα δύο μου έκανε πιο πολύ εντύπωση.

Το παιδί πάνω στο άλογο, νόμιζες ότι θα έδινε μια στο άλογό του κι αυτό θα σαλτάριζε μακριά απ' τα κάγκελα και τα μουσεία. Κι ότι ελεύθερο θα έτρεχε σ' όλη την Ελλάδα. Θα ανέβαινε βουνά, θα κατέβαινε πεδιάδες, θα πήδαγε ποταμάκια κι όλο θα έτρεχε χωρίς να σταματήσει ποτέ.

Νομίζω ότι το παιδί και το άλογο είναι οι πιο φυλακισμένοι άνθρωποι που έχω δει ποτέ στη ζωή μου...

Κι ο πιο αδικημένος ο Αριστόδικος.

Κανένας δεν τον κοιτάει, κανείς δεν του δίνει σημασία. Όλοι τον προσπερνάνε, για να σταθούν πέντε μέτρα πιο κει, στο άγαλμα του Δία ή του Ποσειδώνα. Όλοι βλέπουν το τεράστιο άγαλμα και κανείς, μα κανείς, δε βλέπει τον Αριστόδικο. Ούτε κι εγώ ήξερα ότι τον λέγαν έτσι. Μου έκανε όμως εντύπωση που το στήθος και το πρόσωπό του ήτανε όλο γρατζουνιές και χαρακιές. Διάβασα τότε το χαρτάκι που έλεγε, ότι βρέθηκε πριν σαράντα χρόνια στα Μεσόγεια της Αττικής κι ότι οι χαρακιές στο στήθος και στο πρόσωπο είχανε γίνει από το αλέτρι του γεωργού.

Εδώ έχει λάθος το χαρτάκι. Έπρεπε να γράφει ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ. Γιατί στα 2500 χρόνια που έμεινε θαμμένος ο Αριστόδικος, χιλιάδες γεωργοί θα όργωσαν το ίδιο χωράφι. Και πάνω στο στήθος του Αριστόδικου θα φυτρώσανε χιλιάδες στάρια τόσα χρόνια. Κι ο Αριστόδικος έχασε την ομορφιά του από τις χαρακιές, αλλά ήτανε καλός κι άφηνε τα στάρια να φυτρώνουνε και να θρέφουνε τον κόσμο.

Γι' αυτό λέω ότι τον αδικήσαμε. Τον αδικήσαν αυτοί που τον βάλανε δίπλα σ' αυτόν τον υπέροχο Δία. Αλλά τον αδικήσαμε κι εμείς που δεν του ρίξαμε ούτε ένα βλέμμα. Γι' αυτό του αφιερώνω αυτήν την έκθεση.» (Ευγενία Φακίνου, Αστραδενή, 1982, Αθήνα, Κέδρος)

Διαλέξτε ένα έκθεμα που σας εντυπωσίασε και περιγράψτε το.

Ένας φανταστικός διάλογος

Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται το μυθιστόρημα της Άλκης Ζέη «Όταν έφυγαν τ' αγάλματα» και παρουσιάζει τον φανταστικό διάλογο της μικρής Αγγελίνας με μια Σφίγγα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

«Γιατί χαμογελάς πάντα με αυτό τον τρόπο;»

«Πώς δηλαδή;»

«Σαν να έχεις πει μόλις κάποιο αίνιγμα και περιμένεις μian απάντηση που ξέρεις πως είναι δύσκολο να βρεθεί».

Η Σφίγγα δεν απάντησε.

Το κορίτσι σκέφτηκε κι έπειτα είπε:

«Η σαν να έχεις μόλις παραδεχτεί μια δύσκολη απάντηση».

Το κορίτσι και η Σφίγγα απέμειναν σιωπηλές για λίγο.

Κι έπειτα το κορίτσι ρώτησε:

«Η μήπως χαμογελάς έτσι επειδή ξέρεις ότι δεν υπάρχει καμία απάντηση;».

Η Σφίγγα όμως πάλι δεν απάντησε.

«Η μήπως είναι επειδή δεν είναι τίποτε απ' όλα αυτά; Η μήπως είναι όλα αυτά μαζί;»

Το κορίτσι έπιασε το κεφάλι του. Είχε μπερδευτεί λίγο.

Η Σφίγγα σήκωσε το λιονταρίσιο πόδι της. Σαν να ένευε στο κορίτσι να σταματήσει.

Σαν να της έλεγε πως δεν είχε νόημα να συνεχίσει να ρωτάει ή να κάνει εικασίες.

Το κοίταξε στα μάτια ακόμα μια φορά. Και χαμογέλασε με το γνωστό της μυστηριώδες χαμόγελο.

«Πίστεψέ με... Δεν είμαι εγώ που χαμογελάω έτσι· η ζωή είναι».

Το κορίτσι την πίστεψε.

(Αγγελική Δαρλάση, Όταν έφυγαν τα αγάλματα, 2015, Αθήνα, Μεταίχμιο, σ. 125-126)

Γράψτε ένα φανταστικό διάλογο με ένα από τα εκθέματα της Αρχαιολογικής Συλλογής.

Βιβλιογραφία

- Αραβαντινός, Β. (2010). Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θηβών, Κοινοφελές Ίδρυμα, Ιωάννη Σ. Λάτση, Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias Α. Ε. Στην ηλεκτρονική διεύθυνση :
<http://www.latsis-foundation.org/ell/electronic-library/the-museum-cycle/to-arxaiologiko-mouseio-thivon>
- Πausανίου, Ελλάδος Περιήγησις. Βοιωτικά-Φωκικά (επιμέλεια Ν. Δ. Παπαχατζή) (1992). Εκδοτική Αθηνών ΑΕ.
- Τσάκου-Κονβερίνο Τότα (2003). Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας Βοιωτίας, Εκδόσεις Πάραλος.
- Τσεβάς Γεώργιος (επιμέλεια Γιάννης Κοίλης) (2006). Ιστορία της Θήβας και της Βοιωτίας από τα αρχαιότερα χρόνια μέχρι σήμερα, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Θηβαίων.
- Δαρλάση Αγγελική (2015). Όταν έφυγαν τα αγάλματα, Αθήνα, Μεταίχμιο.
- Φακίνου Ευγενία (1982). Αστραδενή, Αθήνα, Κέδρος.

Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών

<http://boeotia.ehw.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=12999>

Κοιλάδα Μουσών

http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2456

<http://boeotia.ehw.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=12999>

<http://viotikoskosmos.wikidot.com/koilada-ton-mouson>

.....

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ- ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΜΑΪΣΤΡΕΛΛΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ, ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ
Ν.ΒΟΙΩΤΙΑΣ**

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ:

ΜΠΕΝΑΚΗ ΣΩΤΗΡΙΑ, ΠΕ02, ΗΣΙΟΔΕΙΟ ΓΕΛ ΘΕΣΠΙΩΝ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ, ΠΕ04.04, ΗΣΙΟΔΕΙΟ ΓΕΛ ΘΕΣΠΙΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΠΕ03, ΗΣΙΟΔΕΙΟ ΓΕΛ ΘΕΣΠΙΩΝ